

POSTANOWIENIE

Dnia 23 listopada 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Halina Kiryło

w sprawie z odwołania A. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

o wcześniejszą emeryturę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw

Publicznych w dniu 23 listopada 2011 r.,

na skutek skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 13 października 2010 r.,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 13 października 2010 r. oddalił apelację A. S. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 czerwca 2010 r., mocą którego oddalono jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 15 grudnia 2009 r. odmawiającej wnioskodawczyni prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu opieki nad dzieckiem, uchylając decyzję przyznającą jej uprawnienie do takiego świadczenia i wstrzymując jego wypłatę.

Powyższy wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną wnioskodawczyni. Skargę oparto na podstawie: 1/naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. § 1 ust 1, 2 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki (Dz. U. Nr 28 poz. 149) w związku z art. 186 ust. 3 w związku z art. art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 118 ze zm.) poprzez orzekanie

w oparciu o dokumenty, na podstawie których organ wydał zaskarżoną decyzję, a w sprawie nie zaistniały żadne okoliczności uprawniające do ponownego weryfikowania sprawy i 2/naruszenia przepisów prawa procesowego mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 114 oraz art. 124 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 118 ze zm.) art. 233 § 1 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c., art. 382 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. art. 477^{14a} k.p.c. oraz w związku z art. 2 Konstytucji w związku z § 11 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 8 sierpnia 1997 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy do celów rentowych (Dz. U. Nr 99, poz. 612) oraz art. 1 protokołu nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, a to przez: a/ przyjęcie przez Sąd za podstawę wszczęcia postępowania art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w sytuacji gdy organ rentowy jedynie odmiennie ocenił dowody dołączone do wniosku o emeryturę po uprawomocnieniu się decyzji przyznającej świadczeni emerytalne; b/ oparcie wyroku o dowody, które powstały po dniu 4 listopada 1998 r., czyli już po wydaniu decyzji o przyznaniu wnioskodawczym emerytury; c/ przyjęcie przez Sądy obu instancji, że decyzja organu rentowego została wydana bez naruszenia prawa, mimo, iż organ rentowy: w decyzji z dnia 15 grudnia 2009 r. za podstawę wznowienia podaje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989 r., nie wskazując na konkretny przepis prawa, a także z uwagi na to, iż weryfikacji zebranego materiału do wznowienia postępowania dokonał Lekarz Orzecznik ZUS, czym został naruszony przepis § 1 ust 2 i 3 w/w rozporządzenia (który stanowi, że od dzieci do lat 16 - tu nie wymaga się orzeczenia o inwalidztwie, lecz podstawę do ustalenia uprawnień do emerytury stanowi zaświadczenie poradni specjalistycznej lub oddziału prowadzącego leczenie dziecka) oraz przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS, która w rozdziale 3 o lekarzach orzecznikach nie daje im kompetencji do orzekania w tym zakresie.

Skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uchylenie wyroków obu instancji oraz decyzji ZUS z dnia 15 grudnia 2009 r. w całości i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za instancję kasacyjną według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania pozostawiając do rozstrzygnięcia o należnych kosztach procesu za wszystkie instancje.

Jako przesłankę wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, iż skarga jest oczywiście uzasadniona. Zdaniem skarżącej Sądy obydwu instancji oczywiście wadliwe przyjęły, iż dopuszczalna jest odmienna ocena dowodów dołączonych do wniosku o emeryturę przeprowadzona przez organ rentowy po uprawomocnieniu się decyzji przyznającej świadczenie emerytalne, odmienna ocena zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia dziecka załączonego do wniosku o emeryturę po prawomocnej decyzji przyznającej emeryturę, odmienna ocena dokumentacji medycznej i w konsekwencji zmiana decyzji, a nadto że dopuszczalne jest oparcie wyroku w sprawie wznowienia postępowania o emeryturę przez organ rentowy na opinii biegłego, która powstała dopiero w postępowaniu sądowym po wydaniu decyzji o przyznaniu emerytury wnioskodawczyni oraz że zaświadczenie lekarskie i dokumentacja medyczna dziecka sprzed wydania decyzji są to nowe dowody i nowe ujawnione okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń w sytuacji, kiedy organ na ich podstawie przyznał wnioskodawczym prawo do emerytury.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie warto podkreślić, iż Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych a art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, bądź istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, czy też zachodzi nieważność postępowania lub gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W konsekwencji tegoż w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym m. in. na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу

prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganium rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007, z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/8, LEX nr 459291, z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

W niniejszym przypadku skarżąca wskazała jako okoliczność przemawiającą za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania oczywistą zasadność tegoż środka prawnego.

W odniesieniu do tej przesłanki przedsądu trzeba przypomnieć, iż w motywach wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania należy zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Warto zauważyć, że o ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r. II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r. II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodował wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Odnosząc powyższe rozważania do realiów niniejszej sprawy wypada stwierdzić, że skarga kasacyjna dotknięta jest wadami konstrukcyjnymi. Stawiając tezę o oczywistej zasadności tegoż środka zaskarżenia jego autor nie tylko nie przedstawił wyvodu prawnego wyjaśniającego w czym wyraża się owa oczywistość, ale nawet nie wskazał przepisów prawnych, których kwalifikowane naruszenie przez Sąd drugiej instancji przemawiałoby za słusznością tej tezy. Argumentów na

poparcie twierdzeń wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania należałoby poszukiwać w innych jej elementach, tj. wśród podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Nie jest to jednak rolą Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania. Sama zaś problematyka warunków nabycia prawa do wcześniejszej emerytury dla osób opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki oraz dopuszczalności wznowienia przez organ rentowy postępowania zakończonego prawomocną decyzją przyznającą to świadczenie była przedmiotem licznych wypowiedzi judykatury, do których Sąd Apelacyjny odniósł się w uzasadnieniu swego rozstrzygnięcia.

Wobec niewykazania przez skarżącą ustawowej przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.